

INTRODUCTIE SEM X

Lieven Jonckheere

14 oktober 2011

26 oktober 2012

PV mij gevraagd om SémX te introduceren = reclame voor maken

Omdat hij weet dat SémX = Sémvan LJ – in die zin dat het een sleutelrol gespeeld heeft in mijn analyticuswording

het zou mooi zijn als dat nu ook voor sommigen van jullie het geval zou zijn

vanuit eigen ervaring

belang SémX in mijn parcours in de PA

thesis

- lang geleden: Kafka – vanuit de PA
- met twee kanten – die ik niet goed kon rijmen:
 - autobiografische kant van de Brief aan zijn vader
 - Unheimliche kant van zijn werk
- begin Lacan in Gent – met oa Serge André
Nog niet goed weten waar beginnen
 - autobiografische kant van Kafka's Brief aan de vader
 - Vanuit de écrits
 - kunstenaar – 'psychobiografie'
paradigma *Jeunesse de Gide* = genot/angst-liefde/verlangen bepaald door geheel van zijn liefdesbrieven ... die zijn echtgenote verbrandde (gat in zijn wezen geslagen)
 - kunstwerk – 'structuralistische analyse'
paradigma *Lettre volée* = rotatie intersubjectieve complexen en verschuiving Ubw bepaald door één liefdesbrief aan de koningin ... die voortdurend van plaats verandert
 - voor mij zeer belangrijk
bij Kafka immers vaderbrief centraal:
 - in welke mate aan Freud geadresseerd
 - vanuit Otto Gross inspiratie?
 - sterk getroffen door Lacans beide briefanalyses,
 - gevoeld dat ik daar iets moest mee kunnen doen
 - maar helaas niet zoveel van verstaan
en dus niet echt gebruikt
- Unheimliche van Kafka's werk

- Unheimliche kant van Kafka's werk
 - esthetica houdt zich bezig met gevoelskwaliteiten
maar enkel aangename&schone kant = I
 - aangename&schone kent verschillende tegenstellingen in de esthetica = R – waar deze niet zoveel mee doet
 - lelijke = directe tegenstelling
 - unheimliche = indirecte tegenstelling
datgene waarvan men niet goed weet of dat wel zo aangenaam&schoon is
en die nog het best als een vorm van angst valt te beschrijven
 - Lacans theorie angst uit SémX gehaald
Lacan daar ook expliciet over Freuds unheimliche
wel meteen iets van verstaan – fascinerende stukken en brokken – en daardoor gegrepen
wel gebruikt in thesis over Kafka en het Unheimliche

doctoraat

- vanuit SémX alle séminaires gelezen, vooruit en achteruit
op zoek naar 'angst' (theorie en kliniek)
- en doctoraat over angst vanuit SémX
vooral geleid door Serge André

en na doctoraat

- redelijk eigenzinnig parcours door Lacan
maar telkens terugvallend op SémX

Mijn parcours (vanuit/rond SémX) in dialoog met parcours van enkele 'Anderen' (vanuit/rond SémXI)

Na mijn doctoraat liep ik mijn redelijk eigenzinnig parcours

- door telkens opnieuw terug te vallen op SémX
- maar ook altijd in dialoog met anderen ...
... die altijd terugvallen op SémXI – als sleutelseminarie voor Lacans theorie
 - JAM
 - PV

Dus tussen mijn SémX en hun SémXI

Eerst en vooral vanuit mijn SémX heel expliciet in dialoog met **JAM** vanuit zijn SémXI

- die inderdaad vertrekt van SémXI
- en die telkens weer terugvalt op SémXI
- JAM vertrekt van SémXI
Cf. volgorde publicatie Lacan door JAM
 - Eerst SémXI=1964
 - Publicatie in 1973 (bij leven van Lacan)
 - middelste Lacan
 - object a van genot in het fantasme
 - via topologie van de oppervlakken (Möbius)
 - begin weg van Freud = kritiek op Freud
 - dan SémXX=1973
 - Publicatie in 1975
 - laatste Lacan
 - jouissance du corps en het sinthoom (SémXXIII)
 - via topologie van de knopen (Borro)
 - eigen weg buiten Freud
 - en dan pas SémI=1953, II, III, IV etc ...
 - publicatie vanaf 1975
 - eerste Lacan
 - van S, structuur
 - via linguïstiek
 - terugkeer tot Freud
 - en tenslotte alles op een rijtje publiceren
nu in versneld tempo, alles is klaar
 - laatste SémXIX=1971 (publicatie 2011) ...
 - nog te gaan: VI, IX, XIII, XIV, XV, XXI, XXI, XXIV
- JAM valt telkens weer terug op SémXI

- JAM valt telkens weer terug op SémXI
cf. theorieontwikkeling in de zgn. *orientation lacanienne*
Lacan tegen Lacan
 - Vertrekt wel vanuit laatste Lacan SémXX (én SémXXIII)
= Lacan die eigen weg buiten Freud gaat
 - maar telkens terugkerend naar SémXI
= Lacan die kritiek begint te geven op Freud
enkel zo kunnen we immers volgen waarom Lacan op een aantal punten afstand neemt van Freud, en wat die eigen weg van Lacan op die punten is
JAM keert dus in zijn *orientation lacanienne* telkens opnieuw terug naar dat kantelpunt in Lacans onderwijs = beginpunt van zijn vertrek van Freud, van zijn eigen weg buiten Freud
 - belangrijke bijdragen SémXI
 - herfundering 4 basisconcepten: Ubw, herhaling, overdracht, drift
 - freudiaanse definitie scherp stellen
 - daarin nieuw lacaniaans element (object, genot) introduceren
 - introductie 2 logische operaties
 - aliënatie = door de betekenaar
 - separatie = soort objectverhouding door fantasme
- Kring volgt *orientation lacanienne* van JAM
 - vanuit Lacans laatste onderwijs, SémXX
 - maar telkens terugkerend tot SémXI
- cf. iNWiT. Tijdschrift van de New Lacanian School
 - begonnen met laatste Lacan van SémXX (én SémXXIII)
cf. iNWiT2/3 = Joyce/sinthoom/NomsdP
 - maar telkens terugkerend tot SémXI
cf. volgende iNWiT8/9 = comment la PA opère
 - via welke concepten: Ubw, herhaling, overdracht, drift
 - via welke logische operaties: aliënatie/separatie
 - Andere thema's NLS:
 - iNWiT4 = overdracht als SsS of object?
 - iNWiT5 = lichaam en zijn objecten
 - iNWiT6 = interpretatie equivoque
 - iNWiT7 = vrouwelijke seksualiteit/genot
- telkens weg en weer tussen SémXX en SémXI
- Echter echte begin: iNWiT1 = angst!
 - Ter gelegenheid van verschijning SémX in 2004
 - ikzelf hoofdredacteur, heel gelukkig mee, dat mijn eigen parcours zo geconsacreerd is geworden

Naast die expliciete dialoog vanuit mijn SémX met **JAMs** SémXI, voer ik ondergronds ook een impliciete dialoog vanuit mijn SémX met **PVs** SémXI

- Voor zijn universitair onderwijs valt ook PV altijd terug op SémXI
cf. 2 logische operaties aliënatie/separatie
En daardoor is SémXI ook de ruggengraat van jullie universitaire opleiding in PA geworden
- Maar ook van zijn recente cultuurkritiek/ideologiekritiek vormt SémXI (met aliënatie/separatie) nog altijd ruggengraat

Geen SémXI zonder SémX

- SémXI kan dus als ankerpunt dienen voor zowel *orientation lacanienne* JAM als universitaire onderwijs PV
JAM en PV allebei altijd terugkerend naar SémXI
 - herfundering 4 basisconcepten: Ubw, herhaling, overdracht, drift
 - freudiaanse definitie scherp stellen
 - daarin nieuw lacaniaans element (object, genot) introduceren
 - introductie 2 logische operaties
 - aliënatie = door de betekenaar
 - separatie = soort objectverhouding door fantasmedat is voor de grote theoretische jongens!!
zeer goed gestructureerd – maar moeilijk, men moet de redenering volgen
- Ikzelf altijd terugkerend naar SémX
 - meest klinische, meest chaotische – minder rigoreus
soort bevrijding van Lacan, nieuw begin, het meest vrije Sém
daarna eerste heroriëntatie in SémXI
 - voordeel: men kan makkelijker weg en weer lezen, overspringen, vrijheid
- in elk geval:
 - SémX & SémXI = klinisch-theoretisch knooppunt
SémX = het Sémachter SémXI
 - X en XI lezen voor wie ideale combinatie wil worden
 - tussen mij en JAMs *orientation lacanienne*
 - tussen mij en PVs universitaire onderwijs

algemeen verhouding écrits / séminaires

Cf. entretien Ansermet

- Séminarie
 - principe
 - atelier voorbereiding theorie
 - afvalverwerking theorie
 - Gesproken – briljant cf. Sollers
 - Makkelijker te vertalen – cf. iNWIT vertalingen SémX
- écrit
 - ineenschuiven=telescoperen van paar jaar seminarie (paar jaar voordien samenvatten + paar jaar nadien anticiperen)
 - geschreven
 - zeer moeilijk, getormenteerd – Gongora – slechte schrijver?? Freud groot schrijver!!
 - Zeer moeilijk te vertalen – cf. project vertaling écrits Boom

Établissement texte Séminaires door JAM

- Texte établi par JAM
 - Tekst Séminaires niet herschreven door JAM
wat Lacan soms wel deed – met alle moeilijkheden van dien
 - Établissement
 - Metastabilisering *sens*
 - Via woorden vastleggen
 - via interpunctie
oa belang gedachtestreepje in die stream
(introduceer ik in vertaling écrits, die dus in de richting van gesproken Sém vertaald worden!)
 - resultaat toch een product van JAM
cf. schrijver Sollers: Séminaire est du Miller!
 - Kritiek en discussie ogv Piratenversies
 - JAM in SémX in elk geval zeer dicht bij steno
 - 1 notoire fout: SémX, 193
j'ai eu ses cris = s'écrit le tourmenteur, la peau du con
(cf. vertaling iNWIT – hfst officieel vertaald!!)
- niet universitair
 - geen wetenschappelijk apparaat
noten / verwijzingen / indexen, bibliografie etc.
 - je moet het zelf allemaal opzoeken
 - heb ikzelf gedaan voor SémX – nog ter beschikking
 - cf. Joyce ivm Finnegan's Wake = 300 jaar werk voor universitair
 - echter niet meer zo moeilijk met internet
in SémXXIII wel uitleg gegeven!!
 - geen specialisten betrokken voor deelgebieden
bv Duitse termen Freud!! – veel fouten!!
cf. kritiek 'universitair' MDK

- structuur vanuit JAMs *orientation lacanienne*
 - JAM brengt wel eigen coupures/structuur/oriëntatie aan
via titels van delen + hoofdstukken + ondertiteltjes
= leidraad om te lezen
 - altijd eerst kijken in welk deel van Sém je zit, en in welk hoofdstuk – telkens met betekenisvolle titels die situeren, interpreteren
 - vervolgens tussentiteltjes van de hoofdstukken in de tekst proberen terug te vinden
 - daarmee heb je de belangrijkste elementen/articulaties van die les
 - isoleren welke zinnen tot die tussentiteltjes aanleiding hebben gegeven – en dan:
 - letterlijk vertalen van passages die duidelijk naar die titeltjes verwijzen – cfr iNWit1 (website)
 - parafraseren in eigen woorden
 - begrijpen – waar slaat dit op?
 - JAM brengt structuur aan
vanuit *Cours* waarin JAM Lacans Séminaires ‘leest’
 - JAMs lectuur van Lacans Sém zeer vaak vanuit hapax
 - hapax = éénmalige uitdrukking
 - Lacan begint wel vaker een draad – die hij later niet meer herneemt = hapax
cfr voetnoten Freud
 - bij JAM vaak basis van *orientation lacanienne* – geeft dat een structureel belang ... voor deze tijd
 - centrale hapax SémX = kantelpunt structuur SémX
 - franchissement (X, 204-205 = middenin SémX)
 - *L'angoisse est donc terme intermédiaire entre la jouissance et le désir en tant que c'est franchie l'angoisse, fondé sur le temps de l'angoisse, que le désir se constitue*
 - *jouissance → angoisse → désir*
 - JAM (vertaling iNWit1):
 - *Il n'est pas question de guérir l'angoisse lacanienne, mais tout au plus de la franchir*
Cf. teksten van JAM in iNWit 1
 - *guérir ↔ franchir*
 - Ikzelf daar ook tekst over in iNWit 1
Cf. Mordillo (website + uitgeprint!!)

In elk geval: hapax franchissement wordt hier door JAM gelezen als kantelpunt SémX – punt van Archimedes

- Structuur JAM=orientation lacanienne in SémX
 - centrale luik = rond franchissement
'entre jouissance en désir' – wat?
 - enerzijds angoisse – à franchir
 - anderzijds amour – wat daarmee?
 - 2 luiken voorafgaand aan centrale luik met franchissement
 - structuur van de angst
angst vanuit S en I
 - angst vanuit S
= Freudiaanse Ubw waarnaar 1ste Lacan terugkeerde
2 sleutelteksten
 - Hemmung, Symptom und Angst
 - samenvatting Freud
 - vanuit castratieangst (bij man)
 - Graphe subversion
 - samenvatting Lacans retour à Freud
 - gericht op désir de l'A
angoisse = sensation du désir de l'A
nog geen object van angst – angst zonder object
 - angst vanuit I
= Freudiaanse narcisme waarnaar protoLacan terugkeerde
 - Dubbele spiegelopstelling
vanuit einde SémVIII (tekst over Lagache in écrits)
 - daarin verschijnt nieuw object
manque qui manque
 - object van de angst
angst vanuit R
1001 manieren om nieuw=lacaniaans object te introduceren
 - via andere disciplines
 - fysiologie
 - topologie
 - linguïstiek
 - etc
 - via kliniek
 - act = acting out / passage à l'acte
in freudiaanse kliniek: homoseksuele / Dora
 - fantasme
in nieuwe kliniek van perversie: sado / maso
 - Via kliniek analyticus
tegenoverdracht / verlangen analyticus
 - etc
 - 1 luik na centrale luik met franchissement

- 1 luik na centrale luik met *franchissement*
 - de verschillende vormen van dat nieuwe lacaniaanse object
 - lacaniaanse vorm van de oude freudiaanse objecten
 - orale
 - anale
 - nieuwe lacaniaanse objecten:
 - scopische
 - invocatieve
 - fallus blijft er beetje tussenin hangen – tussen hangen en wurgen als object
- ook weer op 1001 manieren benaderd
 - kunst
 - religie
 - psychologie
 - kliniek – oa dwangneurose